

Изказване на проф. д.ик.н. Росица Рангелова (БАН):

Благодаря на организаторите за поканата да присъствам на това събитие. Така имам възможност да се запозная със същността и извършеното по проекта „Овластяване на полагащите дългосрочна грижа в семейството“. Искам да споделя няколко неща. Първото е за огромната важност на проблемите. Организаторите и изказали се преди мене очертаха различните аспекти на трудностите и взаимоотношенията както на възрастните хора и тези с увреждания, така и на грижещите се за тях. Въпреки това темата не може да се изчерпи напълно. За да се очертаят мащабите на разглежданото явление, трябва да отчетем това, че всеки от нас се намира в етап от живота си, когато трябва да се грижи за възрастни родители, едновременно с грижите за децата (бит, училище, образование, възпитание, израстване), собствена професионална кариера и тежкото чувство за дълг към родители. След време точно грижещите се за родителите си попадат в тяхната група. Тоест този проблем засяга целия народ, всеки един от нас по един или друг начин по едно или друго време. Ще се опитам да допълня картината от своя собствен опит с грижата към моите родители през последните години на живота им. Колкото и да се опитвах да направя максималното, и днес, години по-късно ме гнети чувството на вина – успях ли всичко възможно да направя, за да се чувстват по-добре и да чувстват моята подкрепа. Това чувство остава през целия остатък от живота на всеки един от нас. Второто ми впечатление и извод е, че за сетен път се срещам с отговорна и добре свършена работа от Фондация ЦИПЖ в лицето на г-жа Таня Кметова и г-жа Роза Димова. Колкото пъти съм имала възможност да видя ефекти от тяхната работа (те не са много), винаги съм изпитвала удовлетворение и усещане за стабилност. Оценявам високо направеното от участниците в проекта и добрата идея да се разгледат и други териториални единици освен София – Велико Търново и Карлово, включително малки населени места. Оценявам високо контактите с много потърпевши хора и всеотдайността към работата по проекта. Трето, оценявам високо добре пресметнатата необходимост от участие и присъствие на специалисти в различни области – социални работници, лекари, юристи, за да се обхване разнообразието от въпроси при работа по този проект. Това събиране на различни специалисти направи настоящия разговор толкова важен и смислен с оглед на по-нататъшни решения и промени.

Днешната тема ме връща към участието ми неотдавна в научна конференция в София на тема „Възрастните хора като ресурс в развитието“. Това, което искам да споделя с надеждата, че и тук може да бъде полезно, е предложението в доклада на моя бивша докторантка и сега преподавател в Бургаския свободен университет д-р Диана Съботинова. Най-общо казано, тя разгледа идеята на скандинавски автор в подобни случаи да се създават банки за социални взаимни услуги. Тази тема е близо до групите за самопомощ, които се разглеждат в обсъждания днес проект. Идеята предполага взаимна помощ между полагащите такива грижи от гледна точка на отделено време за грижи към нуждаещите се и други услуги в зависимост от възможността да бъдат направени от отделните грижещи се и необходимостта на други в този момент от тях. Струва ми се, че има нещо рационално в тази идея. Тя може да се развива и модифицира с оглед да се помага по-пълноценно на нуждаещите се и да се облекчават усилията на най-близките им в моменти, когато и за тях това е много трудно. Това може да бъде свързано с най-належащите грижи около възрастни или болни деца. В такива моменти могат си помагат хората с рутинните грижи по обгрижваните, но самостоятелен смисъл има и когато грижещите се имат различни специалности.